

מראי מקומות- מנחות פ"ה

היו מביאין מהן כיון שלא היו סמוכות. אבל ברש"י (למעלה) מבואר להיפוך, דכיון דסמוכות לירושלים, א"כ בעמקים הם בין ההרים, ולכן אין מביאין מהן. וכ' הרש"י ועוד, דנח' רש"י (למעלה) ותוס' בגירסת הגמ', דרש"י הי' לו גירסא "אלמלא", דביאורו "אם לא", דהיינו אם היו סמוכות היו מביאין מהן, ותוס' (וכן רש"י בכת"י) גרס "אלמלי", דביאורו "אם הי'", דהיינו דאם היו סמוכות היו מביאין (וחילוק זה כ' תוס' במגילה כא.).

(ה) **ניר חצי' וזורע חצי', ניר חציה וזורע חצי'-** פרש"י בכת"י, דפשטינן מינה דבאמת אין צריך לחרוש בשנה שני'. ופי' הלחם משנה (איסורי מזבח ז', ד'), דאף דברייתא דלעיל אי' בפירוש דצריך לחרוש בשני', מ"מ כבר אמרי' דברייתא זו באינה עבודה, וא"כ י"ל דכמו דהברייתא חלוק ממתני' בהא דהברייתא צריך ב' חרישות ומתני' צריך לכל היותר חרישה א', י"ל דג"כ דחלוק מתני' מהברייתא לענין אם צריך חרישה כלל בשנה שני', דהמשנה עבודה היא ולכן אין צריך חרישה כלל, וברייתא באינה עבודה.

(ו) **ניר חצי', וזורע חצי'- כ' השפת אמת,** דבאמת כולה הי' כדי להכין השדה להיות מוכן תמיד למנחות. אבל מה שזורע חצי בשנה ראשונה ודאי אינו ראוי למנחות. וכ' דזה הי' ק' לרש"י (למעלה, וכנראה כן הי' ק' לרש"י בכת"י), שהק' למה לא הי' זורעה כולה. דהיינו, דכיון דאין זריעת שנה ראשונה ראוי למנחות, א"כ מוטב שיהי' כל השדה ניר ובשני' יתכשר כל הקרקע. וע"ז תי' רש"י דיש קרקע שאין בה כח להזרע כולה.

(ז) **תניא נמי הכי, אבא שאול אומר, עומר הי' בא מבקעת בית מקלה... ושדה מודרמת וכו'-** העיר העולת שלמה, למה הביא הגמ' ראי' מברייתא זו, הו"ל להביא הברייתא דלעיל דאמר ר' יוסי וכו' אלא מן השדות המודרמות, וביאר דמה דהביא ברייתא דאבא שאול, היינו משום דמשמע דאבא שאול מעשה הי'

(א) **תנאי היא- ע' בתוס' שהק' דעכ"פ ק' לר' יוחנן מגג וחרובה.** וע' בצאן קדשים דכ' ליישב דהא ר' יוחנן קרא קדריש, וא"כ מה הק' הגמ' עליו. אע"כ שהי' ק' להגמ' דלא מצינו מי שדורש כוותי'. וא"כ, ממ"ד זו דס"ל דבעציץ וספינה אינו מביא כל עיקר, ומשמע אף עציץ נקוב וספינה של עץ (לפי תוס'), א"כ ממילא נראה דס"ל כדרשת ר' יוחנן, דדריש מארצך ולא כל ארצך (ועע"ש).

(ב) **למתא ירקא ירקא שקול- ע' מש"כ רש"י בכת"י,** דאנא נמי שפיר עביד במה שהבאתי ירק למכור, ולכאו' כוונתו על דרך מש"כ רש"י (למעלה), דהם אמרו לו דברי ליצנות, והוא השיב להם בענינם (אבל לא השיב לטענתם באמת, דהיינו שאי"ז עושה רושם עלינו, כיון דאנו מלומדים בזה). אולם ע' בעיון יעקב, דכ' דכוונת תשובתו היתה דכיון דזהו מקום שמוכרים ירקות, א"כ הם מבינים מהו מהו ירק טוב ומה אינו, וא"כ ה"ה לענין כישוף, כיון שהם מכשפים, ממילא הם מבינים מהו כישוף ומהו דרך נס.

(ג) **כיצד בודק הגזבר מכניס ידו לתוכן, עלה בה אבק פסולה- ע' ביד דוד** שהביא מה שדן בתוס' אם מיירי בכל המנחות או בעומר, ומה שמסיק תוס' דדוקא בעומר מיירי. והק' היד דוד, א"כ מה שייך שיהי' שם אבק, הרי תנינן לעיל שהי' להם י"ג נפות, ולכאו' שיעור זה הוא שע"ז ודאי לא יהי' אבק, וא"כ מה הי' שייך שהי' אבק שם למעשה. ותי' דאולי צ"ל דמתני' אתי אליבא דר"ש, דס"ל שלא היו להם איזה מספר מסויים של נפות, אלא שהיו מנפין אותה כל צרכה, וא"כ בכה"ג שפיר אפשר שפעמים שהי' איזה אבק והיו צריכין לנפותה עוד פעם, אבל העיר דאינו מסתבר לומר דסתם מתני' אזיל אליבא דר"ש.

(ד) **אלמלא סמוכות לירושלים וכו'- פרש"י בכת"י,** דהיינו, דאם היו בהרים כמו ירושלים, היו מביאין מהן. ובל"א פי', דאם היו סמוכות לירושלים, היו מביאין מהן משום דאין מעבירין על המצוות. גם מתוס' מבואר דלא

הוקרב על המזבח, דצריך לעשותם לסולת, א"כ בזה ס"ל להרמב"ם דפשוט דאין שייך להלקות משום בעל מום.

(א) הקדישן מהו שילקה עליהם משום בעל מום- ע' בקרן אורה שהביא מה שהעיר המשנה למלך (איסורי מזבח ו', ג'), אמאי נקט הגמ' השאלה באופן זה, ולכאור' הו"ל לשאול גם לענין הקטרה, האם מי שהקטיר חיטין או סולת מתולעת לוקה משום בעל מום או לא. ותי' הקר"א, די"ל דלא שייך שאלה זו כלל, דמנחה שאני מבהמה, דצריך קיבול כלי להקרבה, וכיון דפסולין הן, לא קדשי בכלי כלל, וליכא בהו חיוב הקטרה, והוי כמו שהקטיר מכלי חול, וא"כ לאו דבעל מום לא שייך גבי' כלל. משא"כ בהקדש חייב אפי'

אם הקדש לדמיו [ולכאור' זה תמוה, הרי אפי' אם אינו ראוי למזבח, מ"מ יכול להקדישו לדמיו, ולכאור' אין שום איסור בזה. ואולי כיון דכוונתו היתה להקדישו למזבח, א"כ יהי' עובר, וההקדש חל לדמיו, וצ"ע בזה].

(ב) כל עץ שנמצא בו תולעת פסול לגבי מזבח- כ' הרדב"ן (אי"מ ו', י"א), דהא דלא מחלקינן בהתליע עצים בין התליע רובו להתליע מיעוטו, לפי שבעלים ניכר ההתלעה ובסלת אינו ניכר [ולכאור' כוונתו הוא דכיון דההתלעה ניכר בהעצים, א"כ אפי' אם רק מיעוטו הותלע פסול הוא].

(ג) לא שנו אלא לח, אבל יבש גוררו וכשר- וע' בחזון איש (מ"ב, כ"ה) דנתקשה בזה, מהו החילוק בין לח ליבש, הא מ"מ כמו דאם גירר היבש השתא אין בו מום וכשר, ה"ה אם גירר הלח יש להיות כן. וביאר דכיון שהי' צריך טירחא מרובה להסיר המקום המתולע בלח, א"כ מזדלזל בזה ואין כבודו למערכה להביא עצים כזה, ולכן מפסל לעולם (וע"ש) שנתקשה עוד בזה, דאולי התליעו כשהי' לח, ואיך נדע אם התליע כשהי' יבש, ע"ש).

(ד) לקיים מה שנאמר יש מתעשר ואין כל, מתרושש והון רב- פי' המהרש"א, דמה שאמר לא לי קלסו אלא לזה, אין כוונתו משום דעשיר גדול הי', דמשום עשירות לא שייך לא למימר קלסו לו. אלא דה"ק, קלסו לו על מדה זו שהי' מראה עצמו כעני לעבוד עבודת שכיר, אבל באמת יש לו הון רב, ולא קלסו לי, שאתם רואים אותי כעשיר

בא לאשמעינן, וא"כ אפי' אי תימא דרבנן פליגי עלי', מ"מ מעשה רב.

(ח) ניר חצי' זורע חצי'... ועבדה על חד תריין- פי' השפת אמת, דאף דאם הי' זורע כולה הי' ג"כ מרויח שיעור זה, אבל כזה הי' יכול להרויח שהי' יכול לזרוע כל שנה חציו, וממילא בכל שנה הי' יכול להרויח כנגד כל השדה, אף דהשאייר כל חצי' בורה כל שני שנים.

(ט) סולת שהתליעה רובה פסולה- כ' הרדב"ן (איסורי מזבח ו', י"א), דמה דנמצא דאם התליעה מיעוטה דכשר, היינו רק כשהוציא המתולעות, דהם ודאי פסולין לפי שאינן מן המובחר. אבל היכא שהתליעה רובה, אז פסולה אפי' אם נוטל ממנה המתולעות, שהרי לעולם אמרי' דרובה ככולה, ונחשב הכל שאינו מן המובחר (ולענין סולת כ' עוד סברא, דהיכא דרובה מתולעת, נתפשט ההפסד בכולה. אולם ע' בלקוטי הלכות (זבח תודה ד"ה רוב), שהביא מה שפי' הרמב"ם בשאלת הגמ' ברוב חטה או ברוב סלת, דהרמב"ם פי' דשאלת הגמ' הוא דאפי' אם רוב חטה א' מתולעת הוא, סגי בזה לפסול הכל. ותמה הלקוט"ה, אמאי לא יתבטל אותה חטה בין החיטים המרובים, כמו שמתבטל מיעוט סאה סולת שהתליעה בתוך הרוב. ותי' דאולי שאני הכא דהי' ניכר קודם שנתערב. ועכ"פ נראה מדברי הלקוט"ה דהבין דהמיעוט בטל בהרוב, ואין צריך להסיר המותלעות כדי להכשיר הרוב.

(י) הקדישן, מהו שילקה עליהן משום בעל מום- פרש"י בכת"י, הקדישן לאותן חיטין המתולעות. אולם ע' בחזון יחזקאל (ט', א', ד"ה סולת) שדייק מדברי הרמב"ם דס"ל דשאלת הגמ' הוי רק לענין סולת, ולא לענין חיטין. וביאר דס"ל להרמב"ם דכל שאלת הגמ' הוא רק בדבר שראוי כמו שהוא להקרבה, וכמו הקדיש בהמה בעל מום, דמלבד המום הי' יכול להקריב הבהמה כמו שהוא, לזה אמרי' דלוקה אם הקדיש הבעל מום. וכן לענין סולת, דכבר ראוי הוא כמו שהוא להיות הוקרב בתורת מנחה, ולכן יש להסתפק דאולי לוקה משום הקדיש בעל מום. אבל בחיטין, דכמו שהוא אינם ראויים להיות

ניסן תשפ"ו

ואין לי כל, שהרי כל זה אינו שלו, וזהו לקיים
מה שנאמר וכו'.

To receive via email, or for הערות, please email mareimekomos@gmail.com